

مدرسه و تأثیرات مهم آن بر رشد و تربیت کودکان و نوجوانان

منوچهر اشراقی

و رغبت‌ها و نرفتهایی که در محیط مدرسه

صورت می‌گیرد به مراتب از یادگیری

دروس مختلف مهمتر است.^(۱)

ژان پیازه روانشناس معروف سوئیسی

می‌گوید «آرزوی مکتب آموزش و پرورش

فعال بوجود آوردن اعتدالی است مناسب

بین مکتب انفرادی و مکتب اجتماعی».^(۲)

ژان ژاک روسو فیلسوف و مربی معروف

فرانسوی می‌گوید: «آموزش و پرورش دو

قطب دارد یکی مواد درسی و دیگری روابط

بین معلّم و شاگرد».^(۳)

یکی از هدفهای نظام آموزشی پیوند

دانش‌آموز با برنامه‌های اجتماعی و

اقتصادی است بدینسان شکوفاکردن

استعدادها و هدایت آنها به سمت حرفه‌ها و

مسئولیت‌های موردنیاز جامعه باید از

هدفهای اولیه و جزئی تعلیم و تربیت باشد.

نظام آموزشی باید بتواند فرد را در

حرکتی متعادل به سوی کمال و رشد هدایت

کند. گرچه در عمل همیشه این تعادل وجود

ندارد، که اُفت تحصیلی، عقب ماندگیهای

درسی، مسائل مربوط به انتخاب رشته،

دانشگاه و شغل نمونه‌های بارز این

بدون شک، بعد از نهاد مقدّس خانواده،

مدرسه عاملی مهم و اساسی در تعلیم و

تربیت رسمی و مهمترین واحد اجتماعی

است که بیشترین تأثیرات را در تربیت

کودکان و نوجوانان دارد.

امروزه نمی‌توان مدرسه را تنها مرکز

انتقال علم از سوی معلّم به دانش‌آموز در

یک محیط بسته فیزیکی با تعدادی کلاس و

وسایل محدود آموزشی دانست، بلکه

مدرسه به مانند خانواده از نظرگاه

اجتماعی شدن کودک نقش حساسی دارا

می‌باشد که در ساخت اجتماعی کودک تأثیر

فراوانی دارد.

جان دیوئی فیلسوف و مربی معروف

امریکایی می‌گوید: «آموزشگاه پلی است که

کودکان و نوجوانان باید از آن بگذرند تا وارد

اجتماع گردند. لذا مربیان بایستی علاوه بر

اطلاعات و مباحث نظری، اصول زندگی

اجتماعی را به کودک و نوجوان تعلیم

دهند... شاید بزرگترین خطای تربیتی این

باشد که انسان تنها همان چیزی را یاد بگیرد

که روزی در کتاب خوانده است بلکه

یادگیریهای ضمنی روش‌های پایدار زندگی

عوامل مشکل آفرین

۱- نناقص تربیتی: که به موضوعاتی

همچون چگونگی انتقال ارزشها و نگهداری

از آنها، توان مراقبت از هنجارها برقراری

انضباط عمومی، تنبیهات و تشویقات،

مراقبت از رشد بدنی، روحی و نیز بلوغ

عاطفی و تکوین شخصیت و هویت مربوط

می‌شود.

۲- نقایص آموزشی: شیوه‌های

گوناگون تدریسی و قدرت علمی معلّمان،

تعویض مرتّب معلّمان، کمبود مواد و

رسانه‌های کمک‌آموزشی و... از نقایص

آموزشی. محسوب می‌شوند که محدودیت

در کلاسهای درسی را نیز باید بر این نقایص

افزود.

۳- نقایص ارتباطی: عدم برقراری

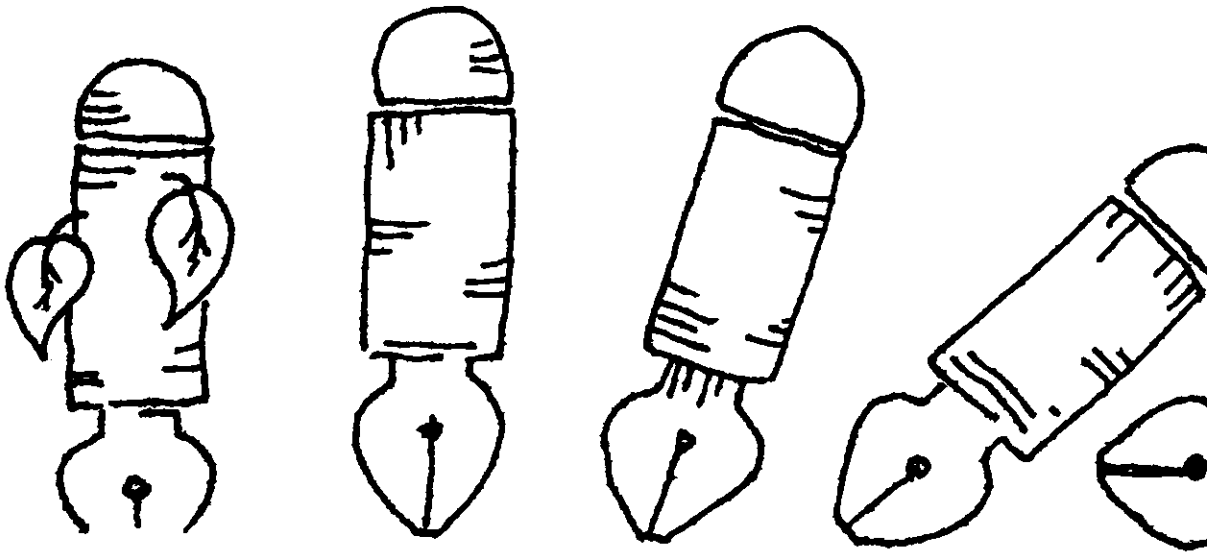
ارتباط مناسب و صحیح عاطفی بین معلّم و

شاگرد، ارتباط معلّمان با یکدیگر و ارتباط

درون سازمانی آنان با هم و نیز ارتباط مربیان

با اولیا از تنگناهای نظام آموزش و پرورش

هستند.

۴- نقایص فیزیکی: موقعیتهای مکانی مدرسه، عوامل جمعیتی، ساختمانی، بهداشتی میزان تأثیر هر یک از موارد مذکور بر مشکلات نوجوانان و جوانان در گروه غیرقابل انکار است و ارتباط این مشکلات (مشکلات مدرسه) با مسائل نوجوانان و جوانان امری بدیهی است که بایستی با طراحى و اجرای تحقیقات گسترده و عمیق از بروز این مسائل جلوگیری کرد در خاتمه می توان گفت که مدرسه از نظر موقعیت دانش آموز در آن و از نظر اجرای آموزش و داشتن نقایص تربیتی و آموزشی و روابط درون گروهی دانش آموزان تأثیرگذاری زیادی را دارد.

لذا، با توجه به نکات برجسته و روشنی که در رابطه با آموزش بعنوان وظیفه اصلی مدرسه و جریان اجتماعی شدن که نتیجه مستقیم ارتباط تنگاتنگی است که بین آموزش از یکسو و اخذ تجارب گوناگون زندگی اعم از پایدار و ناپایدار وجود دارد. و با توجه به شرایط موجود در اجتماع متحول کنونی باید به انقلابی عظیم دست زد که برخاسته از ضمیر آگاه و مردمانی خودجوش و سخت کوش و دلسوز و متعهد باشد، تا بتوان در سایه این نیروی لایزال مردمی با رعایت تمامی جوانب امر از نقطه نظر کمی و کیفی بتوان به امر مقدس آموزش و پرورش بعنوان نخستین سنگ زیربنای پیشرفتهای عظیم علمی و صنعتی پرداخت. تنها در سایه این تلاش مقدس و با پیگیری

برنامه های پویا و سازنده است که جامعه ای زنده و پرتحرک و آکنده از عشق و امید به فردایی دلپذیر همراه با آهنگ شتابناک پیشرفت علمی و اجتماعی و صنعتی پیش رو خواهیم داشت. بدیهی است برای نیل به این هدف مقدس و رسیدن به این نقطه اوج باید تمامی برنامه های آموزش و پرورش را تحت بازنگری مجدد قرار داد و نقاط ضعف و قوت آن را با مطالعات گسترده و مستمر و پیگیر و ارائه پیشنهادات سازنده و مثبت توسط صاحب نظران برجسته و آگاه در زمینه های مختلف علمی و تربیت مدیران آگاه و دلسوز آینده نگر در طول زمان بازشناخت و در پی حل مشکلات موجود برآمد، چرا که آموزش و پرورش بزرگترین پشتوانه ترقی و تعالی یک کشور در عرصه حیات سیاسی، اجتماعی و فرهنگی است، که لازم است از جمیع جهات مورد توجه رهبران و برنامه ریزان و مدیران اجرایی نهادهای حاکم بر جامعه قرار گیرد، روشن است که این امر در ابتدا بایستی از مدرسه شروع شده و تا بالاترین بخش فرهنگی کشور یعنی همان مؤسسات آموزش عالی ادامه پیدا کند، در این رابطه با استفاده از یک برنامه دقیق و همه جانبه توأم با بکارگیری تکنولوژی پیشرفته و مؤثر متکی بر مقتیات محلی و بومی و نیز برگرفته از تعالیم حیات بخش و متزقی فرهنگ جاویدان اسلامی مغزهای متفکر و نیروهای فعال نسل جوان را به سوی عالیترین مدارج

مترقی و تعالی هدایت کرده تا بتوانیم از این رهگذر در دنیای پر نشیب و فراز اجتماع بشری ارابه تکاملی خود را از میان این همه تناقضات حاکم بر سرنوشت سیاسی اجتماعی ملل جهان به جلو برانیم و بار دیگر جهان بینی بی نظیر متزقی اسلام را که برخاسته از یک مکتب همیشه زنده و جاودان و همه سونگر از جمیع جهات است به مانند روزگاران پرافتخار گذشته تمدن عالی اسلامی حاکمیت بخشیده و این نسل پویا و پرتلاش و متعهد را به جایگاه رفیع انسانی خویش برسانیم.

پی نوشتها:

- ۱- جان دیویش فیلسوف و مرتبی معروف آمریکایی.
- ۲- زان بیازه، روانشناس معروف قرن حاضر ویکی از صاحب نظران روانشناسی رشد. در سال ۱۸۹۶ میلادی در سوئیس متولد شد، وی در عین حال به فلسفه نیز علاقه مند بود.
- ۳- زان ژاک روسو فیلسوف و مرتبی معروف فرانسوی.
- ۴- مبانی مشکل شناسی و راه حل یابی مسائل نوجوانان و جوانان، صص ۷۷، ۸۰